

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.
a hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 5 frt
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »
Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Olvasóinkhoz.

Az Egyenlőség ma reggelre tervezett külön kiadását, közbejött akadályok miatt, délutánra kellett halasztanunk. A nyiregyházi törvényszék elnöke ugyanis lapunk külön tudósítójától, Szabolcsi Miksa úrtól a belépti jegyet utolsó perczben közvetlenül a tárgyalás megkezdése előtt megtagadván, lapunk rendes időben való megjelenését lehetlenné tette. Kornis elnök ur e hallatlan önkényt azzal indokolta, hogy Szabolcsi ur őt az Egyenlőségben többször megtámadta. Az elnöknek az Egyenlőség anyagi megkárosítására czélzó indokolatlan és jogtalan eljárása, arra kényszerített bennünket, **hogy egyelőre kártérítési keresetet indítsunk Kornis ur ellen.** Különbben intézkedtünk, hogy más teljesen megbízható oldalról kapjunk tudósításokat.

A szerkesztőség.

Kornis ur pronuncziamentója.

A nyiregyházi törvényszék elnöke — miként az a megkezdett végtárgyalásról szóló tudósításunkban olvasható — szükségesnek tartotta a divó szokástól eltérőleg a végtárgyalást elnöki beszéddel megnyitni.

Vajmi kevés bizodalma lehet Kornis urnak önmaga és a vezetése alatt álló törvényszék iránt, vajmi jogosoknak ismerheti el a nyiregyházi törvényszéknek ezen egész ügyben elkövetett minden tekintetben »exceptionalis« és »törvényellenes« eljárását, ha szükségesnek tartja hivatalos dobszó mellett eldicsérni az összegyűlt közönséget előtt önmagát és a tekintetes nyiregyházi törvényszéket.

És vajmi nagy rövidlátást árul el Kornis ur, mikor azt hiszi, hogy az előttünk álló és a vizsgálat hosszú tartama daczára sem feledett »tények«-et szép szavakkal akarja elsimítani.

Annyi tény, hogy az oly nő erénye legalább is kétes, ki erényes voltát minden adott alkalommal bizonyítja.

Jobb lett volna tehát Kornis urnak halgatni, mert a ki szükségesnek tartja a közleményt külön megnyugtanni, arra nézve, hogy a törvényszék kötelességét fogja teljesíteni, az legalább is beismer annyit, hogy van alapos ok az ellenkezőtől tartani.

De hát ha már minden a mi eddig ezen ügyben a bíróság részéről történt a kivételesség jellegét hordja magán, miért folyjon le a végtárgyalás is úgy, mint a hogy végtárgyalások rendszeresen lefolyni szoktak.

Uraim, vegyenek bizalmat, olcsón áruljuk!

Ezt hirdette Kornis ur megnyitó beszédében, megfélekedve, hogy ezzel jobban megjegyesítette a vezetése alatt álló törvényszék hírnevét, mint tették azok, kik a vizsgálat alatt lefolyt tények alapján a nyiregyházi törvényszék eljárását oly jogosan terhelték a legsúlyosabb vádakkal. Hogy azonban maga Kornis ur is nagyon jól tudta,

hogy csak afféle »vásári ajánlást« kiáltott a világba, azt legjobban bizonyítja pronuncziamentójának azon része, melyben biztosítja a világot arról, hogy a törvényszék birói függetlenségét teljes mértékben megfogja óvni ép úgy — miként megóvta eddig is a rosszhiszemű insinuatciókkal szemben.

Tehát itt láthatjuk a lólábat! Tapasztalhatjuk, hogy ez egész beszéd csak az »antiszemita« megnyugtatóra szolgált, és hogy az elnök ur azt hirdeti, miszerint függetlenségét a törvényszék úgy fogja megtartani a végtárgyalás alatt mint eddig, vagyis más szóval, hogy — mivel hisz az eljárás törvénytelen voltát csakis az igazság és a jogrend védői illették vádakkal — a nyiregyházi törvényszék nem hajlandó az általa a vizsgálat folyamán elfoglalt álláspontot elhagyni.

Továbbá is tehát nyomaték, hogy látszik, csak az fog birni, a mi a vérvád mellett szolt és továbbra is az fog tekinteten kívül hagyatni, a mi azt bizonyítja, hogy a vérvád csakis néhány antiszemita phantáziájában él.

Csak hogy megfélekedezik Kornis ur arról, hogy más az: zárt ajtó mögött hozni határozatokat és más az: a védelem és nyilvánosság kettős ellenőrzése alatt működni.

Igy hát csak azt kell kívánnunk, hogy az igazság ezen két biztosítékának ellenőrzése alatt akarata ellenére is kénytelenissenek a nyiregyházi törvényszék birói függetlenségét jobban és hathatósabban megőrizni, mint a hogy azt eddigelé megóvta!

Mert különben — tekintetbe véve Onódinak, úgy az első hullabonczolás mint a vizsgálat különböző stadiumában gyakorolt befolyását, még megeshetik, hogy negyedik birónak odaül a zöld asztalhoz Onódi!

Elvárjuk hogy a birói függetlenség sokkal, de nagyon sokkal nagyobb mértékben óvassék meg: mint eddig megóvatott.

De hát mindezzel nem elégedett meg Kornis úr! Ugy látszik, hogy Barri világra szóló babérai nem hagyták nyugton és hogy Gyürki Miklós öngyilkossága adta szájába azon intést, hogy senki se kísértse meg a törvényszéket befolyásolni, mert különben jaj lesz!

Valóban nehéz satyrát nem írni!

Mert hát valóban furcsa, ha — a fenti példánál maradva — egy nő azzal köszönve be egy társaságba, hogy »uraim, az én erényem hajthatlan, azt semmi áron sem lehet megvenni!

És végül még egyet kell kiemelnünk.

Kornis ur hivatalos elnöki funkciója gyakorlásában egyuttal hivatva érezt magát meglehetősen érthetően kimondani, hogy a vérvád esetleges bebizonyításával kompromittálva volna a zsidóság.

Ugy látszik, Kornis ur komolyan vette a dolgot, és miként a nyiregyházi törvényszék eddigelé kézzelfoghatólag egyengette a vérvád utjait, most a nyiregyházi törvényszék

elnöke egyengetni kívánja a vérvádnak az antiszemita tábor által remélt jövőbeli eredményét!

Profétai hangon inti Kornis ur a zsidó magyarokat, hogy szedjék összesátorfáikat!

A ki egyébként azon egynehány phrasis által, melyet a prononciamento »jog«, »igazság« és több effélékről tartalmaz, elvakíttatná magát, annak is felnyílnak szemei, ha az elnök ur további eljárását szemügyre veszi.

Hogy vajjon a »jog« az »igazság« táborában küzd-e azon törvényszéki elnök, ki a főügyész helyettesnek világosságot és árnyékot egyenlően osztó vádbeszéde után azt mondja, hogy: »arra nézve, hogy az ügyészség leginkább a védelemre tartozó mentő körülmények felsorolásával foglalkozott, nem kíván megjegyzést tenni«, azt bátran az olvasóra bizzuk!

Ifj. dr. Neumann Sándor.

A ritualis bünt csináló banda.

— A t.-eszlári eset tárgyalása. —

(Első nap.)

Megkezdtek a tárgyalást. A ritualis bünt csináló banda remegve, visszafojtott lelkekkel közeledett a t.-eszlári komédia ez új felvonásához, a vádlottak ellenben örömmel léptek a tárgyalási terembe, mert a tiszta lelkiismeret sugallata biztató reményekkel kecsegtette őket. A ritualis bünt csináló banda nagyon jól érzi, hogy e per tulajdonképen az antisemitizmus pere, azon antisemitizmusé, mely egy koholt büntény ürügye alatt a zsidó vagyion elsinkofálását tűzte ki szent céljául.

A legaljasabb eszközökkel kezdték, a gázságok egész legióival folytatták e harczt, mely mindamellét eredménytelen maradt, mert a magyar nép ismeri az antisemitizmus főczinkosait, a magyar nép tudja, hogy egy banda, melynek csak rablás a célja, annak nem lehetnek elvei, hanem csak erkölestelen vágyai, hogy az antisemitizmus nem tiszteletet parancsoló meggyőződés, hanem a munkakerülés gyűlölete a tőkévé vált szorgalom iránt.

Mindez világos a magyar nép előtt és ezért tört meg az antisemitizmus ostroma a nép jobb meggyőződésének szirtfalain.

De a banda még él és mozog. Még nincs megsemmisítve. Ott lesi a tárgyalás menetét Nyiregyházán. Onnan várja jó vagy balsorsát, vesztét vagy feltámadását. És a nemezis eléri, ha ezt a tárgyalást nem tartják meg Nyiregyházán, azaz hogy ha más és nem Kornis ur elnökösködik.

Igy azonban bátran — ihatnak! Kornis nem hántja a banda tagjait, sőt ellenkezőleg védelmezi őket ott, ahol kell s olyan feltűnőn, annyi hévvel, hogy szinte kérdőjelle csucsorodik az ember ajkán az a gondolat, vajjon nem áll-e maga az elnök ur is velük valamiféle szolidaritásban? Nem tudjuk! De az bizonyos, hogy vannak sokan a bandában, kiket Kornishoz szoros baráti kötelekek fűzik. A szolgálatok, melyeket teljesít mindenestire az antisemitizmus baráti szolgálatai.

Hiába tartott olyan hosszú megnyitó beszédet, a melynek minden második szava: „igazság kiderítéséről“ czinezog. A ki a sorok közt tud olvasni azonnal észreveszi a beszéd hátsó gondolatát. A t ö r v é n y s z é k i e l n ö k e k h a l l g a t n i m u s z a j. De ha már minden áron programbeszélni akar, keressen más alkalmat és helyet; az elnöki emelvényen ő tárgyalást tartozik vezetni és itélni — semmi egyebet. Az általa elpuffogatott frazisokra különben sem kíváncsi a világ, mert nagyon jól tudják, hogy nem őszinték. Hát minek az a sok szószaporítás?

Ha Kornis ur esakugyan olyan nagyon szeretné az igazságot ez ügyben kideríteni, akkor nem kellett volna eddig várnia. Volt már elég alkalma, de ő mindig elmulasztotta. Cselekedni kellett volna uram! és nem fecsegni. Cselekedni és h a l l g a t n i, ez aztán valami.

A leggyengébbek is észrevették az elnöki programbeszéd furfangjának szemhunyorító édesgetéseit. Azt a hitet akarta kelteni, hogy nem tartozik az antiszemita bandához, hogy annál nagyobb sulya legyen a m a r a s z t a l ó ítéletnek. Mert Kornis ur azzal a feltett szándékkal ült oda a zöld asztalhoz, hogy a vádlottakat elítéli.

Ez a feltett szándéka, ezt tudja, ezt beszéli mindenki. A programbeszéd manővrozása csak arra való, hogy az ítélet bizalmat keltsen és imponáljon.

Hogy az elnök csakugyan ezzel az intentióval fogott a végtárgyaláshoz, bizonyítja a Scharf Móríczió kihallgatása körül tanusított magatartása. Amit Kornis ur ez alkalommal elkövetett, az már nem csupán elnöki szeszély vagy ideges kapkodás, hanem a védelem jogainak durvá megsértése — bizonyos idegen, titkos célok érdekében

Erre különben még visszatérünk; most hadd álljon itt a tudósítás:

Az elnöki nyitány.

— Kornis beszéde. —

A következőkben közöljük az elnöki expektorációt, mely a hivatalos megnyitó szavak után ezekben a hangokban tört ki:

Az ezen és a következő napokon megtartandó végtárgyalás hivatva van fölemelni a rejtély azon fátyolát, mely Solymosi Eszter hajadonnok Szabolcsmegye Tisza-Eszlár községében 1882. évi ápril első napján történt eltűnését takarja. Ezen főtárgyalás hivatva van megállapítani, hogy ezen eltűnés körül valóban létezik-e büntény, hogy a jelenlegi vádlottak a nekik tulajdonított bűnös cselekményekkel jogosan terhelhetők-e, avagy hogy ezen eltűnést kiszámíthatlan véletlennek, vagy más eddig ki nem puhatolható oknak kell-e tulajdonítani? Hivatva van továbbá ezen főtárgyalás világot vetni arra, hogy az állított esemény valóban megtörtént-e? nem-e kigondolt ráfogás, hogy ezáltal a békésen együtt élő polgárok nyugalma felzavarassék, hogy egy vallásfelekezet ellen az izgalom szittassék, a gyűlölet terjesztessék. Hivatva van továbbá felderíteni azt, hogy az állított esemény nem valamely boszu szüleménye-e, hogy ezáltal az ugyanazon vallásfelekezet egyesének tulajdonított, valódi vagy képzelt társadalmi hibák a bíróságok félrevezetésével is és az egész vallásfelekezetnek erkölcsi kompromittálásával megtoroltassanak.

A kir. törvényszék minden lehető körülményre gondosan ki fogja terjeszteni figyelmét, keresni fogja a bünt és kutatni fogja a bűnösöket, de egyszersmind azon részleteket sem fogja vizsgálat nélkül hagyni, melyek lehetetlenítik a bünt és kizárják a bűnösséget, és a melyek eshetőleg az események ráfogott voltára vezetnek.

Ezen királyi törvényszék, valamint eddig a különböző áramlatok közepette oly méltatlan gyanúsítások, máskor rosszakaratu ráfogások daczára is, bírói függetlenségét teljes mértékben megtartotta, ezen függetlenséget most, az utolsó órában is, megtartani igyekszik és semmi mást nem akar, mint egyedül a való, tárgyilagos igazság kiderítését.

A törvénnyel kezében és az igazság érzetével szívében lép a megoldás elé. A bírói magasztos hivatás és a bírói hatalom gyakorlatának ezen tudatában és törvényszerinti meggyőződésének megszerzése után, ezen kir. törvényszék a fejleményekhez képest, kimondja a legkeményebb szót, de egyuttal emberien érző keble az örömtől feldobban, ha a szörnyű vád eloszlatva lesz és ha a vádlottak neveiknek és a társadalomnak visszaadtni fognak.

A kir. törvényszék jelzett álláspontjánál fogva tehát minden lehető befolyástól ment lévén, a netalán reá hatni akarók is az ő meggyőződésében változtatást tenni nem fognának, s éppen ezen okból és népünk azon tulajdonánál fogva, mely kiválóan a törvény iránti tiszteletben nyilvánul,

óva figyelmeztetem a különben is kiválóan értelmes közön-
séget, hogy künn és benn minden oly netaláni tulkapástól,
a mely akár a birói függetlenséget, akár a vád és védelem
szabadságát veszélyeztetné, vagy csak korlátozná is, tartóz-
kodjék; tartózkodjék pedig különösen ide benn minden
tetszési és nemtetszési nyilatkozattól és oly csendháborítás-
tól, mely ezen komoly ügy tárgyalásának menetére zava-
rólág hathatna. Nagy sajnálatomra esnék, hogyha az ez
ellen vétőkkel szemben elnöki jogomnál fogva a törvény
szigorát alkalmaznom kellene.

Az elnöknek ezen szózata után következett

a vád előterjesztése.

Miután a tárgyalásra meghívott tanúk megjelenése
konstatáltatott, Szeiffert kir. főügyész mint közvádó a
következőkben terjeszté elő a vádat:

Tekintetes kir. törvényszék!

Itt levő vádlottak ellen a bűnvádi eljárás megindítá-
sára és pedig: Schwarcz Salamon, Buxbaum Ábrahám,
Braun Lipót és Wollner Herman ellen gyilkosság büntette
miatt, Scharf József, Junger Adolf, Braun, másképp Brenner
Ábrahám, Lustig Sámuel, Weiszstein Lázár és Taub Eman-
uel ellen a bűnrészesség miatt, Vogel Amsel, Smilovics
Jankel, Herschko Dávid, Gross Móríc és Klein Ignác
ellen a bűnpártolás vétsége miatt, Solymosi Eszter 14 éves
tiszta-eszlári hajadonnak 1882. évi ápril 1-én történt rejté-
lyes eltűnése szolgáltatta az okot.

Solymosi Eszter, özv. Solymesi Jánosné született Ja-
kab Mária jelentéktelen vagyonu tiszta-eszlári lakos leánya
már zsenge korában cselédi szolgálatra utalva mult évi már-
czius 1-én lépett utoljára szolgálatba rokonához, Huri An-
drásné sz. Olajos Julianna tiszta-eszlári lakoshoz. Husvéthoz,
a kereszténység e magasztos ünnepéhez készültek a t.-esz-
láriak, mely időszakra esett a Mózes vallásnak husvétja is.
A husvéti ünnepekre nevezett Huri Andrásné ápril 1-én az
általános szokás szerint T.-Eszlár Ujfalunak nevezett részé-
ben levő házáat kifesteni szándékozván, a szükséges festék-
ért az ugyanazon község »Ófalu«-nak nevezett s pusztá-
társégek által elválasztott részébe Kohlmayer József keres-
kedőhöz küldötte el cselédjét, a ki még Láncoz Gáborné
sz. Kasala Teréz és Csöndes Gáborné sz. Szakolczai Zsu-
zsánna szomszédoktól is kapott oda megbiztatásokat.

Délelőtt 10—11 óra közt indult el Solymosi Eszter
összesen hét krajczárral, s bizonyos, hogy a déli órákban
csakugyan megfordult a nevezett kereskedőnél s bevásár-
lásait megtette. Láttá őt Szabó Julianna hajadon, az Ó-
Falu felé sietni; látták őt Roseuberg Hermann tiszta-esz-
lári lakos s ennél azon időben szolgálatban volt idősb nő-
vére Zsófi. Utóbbi, mind odamenet, mind visszajövet alkal-
mával beszélt is vele, s azután követte tekintetével egész az
Ófalu végén létező malmon tul. Itt vész el a nyoma, a
melyen őt tovább követhetnék.

A gazdasszony: Huri Andrásné, majd utóbb az aggódó
özvegy anyja s vele együtt özvegy Solymosi Gáborné sz.
Jakab Erzsébet asszony siker nélkül keresik még ugyan
az nap délután a vissza nem tért leányt. Nem valósul meg
a zsidó egyházfinak: Scharf Józsefnek és nejének siránkozó
anyjához a vigasztalás hangján intézett kecségetése, misze-
rint megkerülend leánya, miként évek előtt Hajdu-Nánáson
is megtaláltak egy gyermeket, a kinek eltűnése miatt a
zsidókat gyanúsították.

Nem vezetett eredményhez a hivatalos körözés sem,
melyet a járás szolgabirája, a nyugtalanságtól üzött anyá-
nak, ápril 4-én nála tett feljelentése folytán elrendelt.

Solymosi Eszter elveszett.

Eközben ajakról-ajakra száll a könnyű szárnyu hír;
asszonyok, hajadonok beszélnek, hogy Tiszta-Eszláron, Scharf
József egyházi alig 5 éves Samu fiának egyes elejtett mon-
dásait: »atyus hívta be a leányt, megmosta, bevitte a tem-
plomba, a metsző bácsi megvágta«, s több efféléket.

Özvegy Solymosi Jánosné május 4-én ismételen s
most már határozottan szorgalmazta »a leányát elemésztett
zsidók« elleni vizsgálatot, ugyanazon szolgabirónál, kinek
intézkedéséből T.-Eszlár község előjárósága foganatosította
azon előnyomozást, a melynek alapján a tek. kir. törvény-
szék a május 12-én kelt végzéssel, a bírósági előnyomozást
rendelte el s ennek folytán vizsgáló bíró küldetett ki, a
kinek ugyanazon hó 19-én Tiszta-Eszláron megjelenésével
bekövetkeztek az érdeklődés és izgalom napjai e tiszaparti
csendes falura nézve.

Említett vizsgálóbíró a gyanuba vett zsidóknak rendőri
felügyelet alá helyezése után Scharf Samu gyermeknél kez-

dette meg a kihallgatásokat, a ki neki is elbeszélte, hogy Soly-
mosi Eszter lakásukba jött s hogy sokak jelenlétében egy
nagybácsi által annak nyakán késsel ejtett metszés után —
Mórícz fivérének kívül — még ő is segédkezett, a csurgott
vérnek tányérba felfogásánál. Az atya, a 14 év körüli Mór-
ricz fitestvér s a többi gyanúsítottak határozottan tagadnak
minden tudomást Solymosi Eszter eltűnéséről, s akkori val-
lomásaikból csakis annyit tudhatni meg, hogy ápril 1-én
három idegen metszőjelölt próbakönyörgést tartott a t.-esz-
lári zsinagógában, s hogy azon időben ott két nő társaságá-
ban egy ismeretlen koldus, a most már ismert Wollner
Herman is tartózkodott.

Ámde vizsgálóbíránk nem ad hitelt szavaiknak s ime
Mórícz fiu, a ki május 20-án a vizsgálóbíró előtt egész ha-
tározottsággal azt állította, hogy Solymosi Esztert még hi-
réről sem ismerte s nem tud felőle semmit, a következő
napon Recsky András akkori csendbiztos előtt, a kinek
nagyfalusi lakába Péczely Kálmán törvényszéki irnok fel-
ügyelete alatt jutott, késő esteli órákban azon vallomást
teszi, hogy atyja a gyertyatartók eltételének ürügye alatt
Solymosi Esztert az utrói behíván, majd a náluk szállásolt
zsidó koldus nevezett hajadont a zsinagóga előcsarnokába
vezette, itt a padlóra terítette s ingig való levetkőztetése
után a téglási és tarzali metszők lenyomva tartották,
Schwarcz Salamon metsző pedig annak nyakát késsel meg-
metszette, s veres tányérba felfogott vérének egy fazékba öntötte.
Mindezeket Scharf Mórícz vallomása szerint a zsinagóga
ajtájának kulcslyukán át látta meg, hova a leány
jajgatására futott. Az elmondott műtét után Scharf Mórícz
még a leány nyakának ronggyal bekötését s levetkőzött
ruházatába felöltöztetését is látta, mely cselekvélynél Lus-
tig Sámuel, Braun Ábrahám, Weiszstein Lázár és Junger
Adolf is már jelen voltak.

Junius 18-án délután Oláh György tiszadadai kerülő
az ottani határban az ugynevezett csonkafüzesben két tu-
tajos segítségével egy hullát húzott ki a Tisza folyamból,
a melyet még ugyanaz nap este a járás orvosa, mintegy
130 centimeter nagyságu, középszerűen táplált és 14 év
közé, felöltözött, hajnélküli női hullának talált, balkezeben
sárga papirosban kékes festék-anyaggal. E jelenségek az
ápril 1-én eltűnt Solymosi Eszter hullájára mutattak.

Honnan és kitől szereztek a hullát Grosz és Klein?
Erre nézve a vizsgálati iratokban adat nincs, és utóbb Smi-
lovics Jankel, Matej Ignác és Herschko Dávid is vissza-
vonták a hulla átvételére és usztatására vonatkozó vallo-
másaikat.

A t.-eszlári esetnek megoldása, ezen vérvádnak tár-
gyalása végeit jelentem meg ma egész tisztelettel a tettes
kir. tszék színe előtt a helyettes koronaügyész s budapesti
kir. főügyész rendeletéből, a kinek személye szintén nem
maradt érintetlenül: felzaklatott szenvedélyek zugó viha-
rában s a ki ellen a legheítványabb gyanúsítások szórattak
a világba. Elővélelem és elfogultság nélkül, nyilt arczeal
állok itt azon egyszerű utasítással: »tegyem meg a köz-
vádó kötelezettséget.«

E köteleességemnél fogva a bűnösség kimondását fo-
gom indítványozni, a valóban bűnösök ellen, de ugyancsak
törvényes köteleességem kifolyásából pillanatig sem habo-
zandok a vád alóli felmentés indítványozásában azokra
nézve, a kiknek büntetlensége kiderülni fog.

Ngos elnök ur; méltóztassék a bizonyítási eljárást
megnyitni.

Elnök: Arra nézve, hogy az előterjesztett vádnál
leginkább mentő-okok használtatnak, melyek főképp a véde-
lemhez tartoznak, semmi megjegyzésem nincs. (Helyeslés a
közönség köréből.)

Elnök: Csendet kérek! Azonban vissza kell utasi-
tanom azt, mintha a törvényszéknek kiküldött vizsgáló
bírája lázas tevékenységgel, a föld felett és föld alatt kut-
tatva és a halottak nyugalma felzavarólag működött volna.
Nem ezt tette, hanem tette kötelességét.

E megjegyzések után elnök a vádlottakat elővezeteti
és mindegyik előtt ismétli, hogy Solymosi Eszter meggyil-
kolásával van vádolva. A vádlottak Schwarcz Salamon,
Wollner Herman, Buxbaum, Braun Lipót és Scharf József
nyugodtan várják a történetüket.

A kihallgatás.

Miután Solymosiné mint magánpanaszos nő részletesen
előadta leánya eltűnését, Schwarcz Salamon elsőrendű vád-
lott a terembe vezetetik, hogy kihallgatása eszközöltessék.

Schwarz 38 éves, benéi születésű, nős, 4 gyermek atyja; azelőtt kereskedő, most metsző. Az ismert Scharf Móríczt által koholt mesét tagadja, hivatkozván Mózes törvényeire, melyek a gyilkosságot halállal sújtják. Azon vallomását, hogy ő egyedül gyilkolta meg Solymosi Esztert, ma azzal az indoklással vonja vissza, hogy kizárták és mert a hatóság részéről való üldözést vett észre, hát ő inkább kész volt magát feláldozni zaklatott társai érdekében. Schwarz a kihallgatás folyamán két tanút jelöl ki, Gross Farkas és Guttmann József ladányi lakosokat, kikkel alibi-jét bizonyítani akarja. E tanúk eddig még kihallgatva sem lettek. Heumann ügyvéd kéri a kihallgatásukat. Elnök figyelmen kívül hagyja e kérelmet. Erre következett

Wolner 37. éves napszámos, nős két gyermek atyja előadja, hogy őt, mint idegen embert már azért sem használták volna fel olyan titokzatos gyilkossághoz, mert félni kellett volna, hogy tudja isten, minő csavargó, a ki mindjárt elárulja a titkot és bajba hozhatja őket. Neki Scharf Móríczt a vizsgálat folyamán alatt nem merte szemébe mondani, hogy ő hívta be Solymosi Esztert a templomba. Vádlott sohasem látta a nevezett leányt. Sőt mikor hallotta, hogy milyen vád miatt keresik, rögtön jelentkezett a hatóságnál.

Buxbaum 27 éves tanítói pályára készült, a sakter mesterséghez semmit sem értő nőtlen ember, Eszlárra jött, mert hallotta, hogy ott kántortanítót akarnak fogadni. Határozottan tagadja a Mórícztka meséjét.

Braun Lipót 29 éves sakter, ki eljött Eszlárra, hogy részt vegyen a sakterválasztás versenyében, szintén azt állítja, hogy a Scharf Móríczt egész vádját hamis hazug koholmány.

Scharf Móríczt vallomása.

Mielőtt a törvényszék ehhez fogott, a védők és a törvényszék közt a következő vita támadt:

Eötvös Károly: Mielőtt Scharf Móríczt tanu a bűnvádi eljárás szabályai ellenére időközben kihallgattatnék, kérem törvényszékiileg konstatálni, hogy miként idéztetett meg, hol tartózkodott 1 hónap óta és miként állítottatott a törvényszék elé?

Az elnök: Ő közigazgatási felügyelete alatt állott. Ez tudvalevő dolog.

Friedmann Bernát védő: Kérem méltóztassék jegyzőkönyvileg konstatálni, hogy tanu sem szüleinél, sem egyáltalában oly szabadságban nincs, mint az olyan ember, a ki a maga akarata szerint cselekszik.

Eötvös Károly védő: Én arra kérem a nagyságos elnök urat, legyen szives kijelenteni itt azt, hogy mit jelent az törvényesen, hogy közigazgatási hatóság felügyelete alatt állott, kik azok a személyek, a kik kezelték, a kik neki szállást adtak. Minő törvényes uton és módon jutott ő oda, kik voltak felügyelői, oktatói, vezetői, őrizői, és miként került hozzájuk? Kérem a vizsgálati iratokból itt hivatalosan konstatálni Scharf Mórícztnek történetét ezen 13 hónapon át.

Az elnök: Mihelyt reá fog következni a sor, ez megtörténik és akkor szó lesz róla, hogy miként jutott oda, a hol van és hol volt azon idő alatt.

Az elnök azután elővezetetti Scharf Mórícztot.

Leirhatatlan izgatottság fogott el mindenkit, mikor az elnök Scharf Móríczt behívását elrendelte. A védők is alig titkolhatták izgatottságukat. A gyerek, kivétel nélkül rossz hatást tett. Elnémultak még azok is, kik a tárgyalás egész folyamán alatt fölhasználtak minden alkalmat, hogy tetszésüket nyilváníthassák. Scharf Móríczt ujdonatuj csinvaruhában jelent meg, a minő szövetet a rabok hordanak. Gömbölyű barna fejű, pofók arcú fiu, kinek arczáról letörtülte a fiatal pirt a sápadtság. Eleintén alig lehetett érteni a szavát; rendkívül gyorsan, folyékonyan beszélt egészen leckemondó hangon darálva. Ha eltévesztett egy szót, elejéről kezdte a szót szóról-szóra, olyan hivatalos kifejezésekkel, »miszerint tény« és más ily szavakkal élve, mintha hivatalos aktát olvasna föl. Torkát kiszáritotta az izgatottság, kezeivel az elnöki asztal rácsába kapaszkodott; lábai reszkettek. Nem mert apjára nézni és mikor vádját szemébe kellett mondani a vádlottaknak, hangja elszorult és nem birt a zsidók szemébe nézni.

Vádját fentartotta.

Mikor Eötvös azt mondta az elnöknek, hogy nem tudná-e ez a gyerek versekben is elmondani a vallomását, perczekig tartó óriás zaj támadt. Azt hittük a rend rögtön felbomlik.

Mikor a zsidókkal szembesítették, az apja fölugrott, közbekiáltott, ökleit emelte. Schwarzczal még nyugodt volt a jelenet; a visszataszító arcú kis sakter egészen megnőtt, mikor hivatkozott a szentírásra, és a méltatlanság hangján tiltakozott. Scharf Móríczt nem mert ránézni sem Schwarzczra sem Wolnerre, a koldusra. Buxbaum dühöngő lett, mikor a fiu apathikus hadaró beszédével neki is szembe mondta a vádat. Vonásai eltorzultak és tigrisszerű méreggel köpte szemén a fiut, ez hátralépett, még sápadtabb lett és arcához kapott. Örök léptek közbe. Az apa, Scharf felugrott és megrohanta volna a fiut, ha őre nem fogja le. A leköpetés után dacz és bosszu tükröződött a fiu arcán. Már most csak azért is — gondolhatta magában. — Braunnal szemben kihívó volt. Kiáltotta, hogy nem akar németül beszélni és rohamosan nagyokat nyelve, mondta mondókáját Braun ellen. Mindenkit meglepett és hosszas mozgás volt, mikor Braun azt mondta a fiunak: »Biztosan tudom, hogy ezt a szót, hogy »jelen, nem otthon tanultad.« Az egyszerű zsidónak e közbevetése többet hatott, mint egy hosszú beszéd. Braun összefont karokkal, gunyos nyugalommal hallgatta Móríczt vallomását; csak a szakállát sodorgatta.

Mikor a fiu csökönnyösen kiáltotta, hogy ő az apja ellen is kész vallani, ha nem kívánják is, megborzasztotta a közönséget mint minden természetellenesség. Még a jelenlevő ismert antiszemita is elhalványultak. Többen távoztak a teremből, mert rosszul lettek. E fiu, ha igaz az, a mit a látszat ellen mond, oly lélek, minőt Pitaval fantáziája sem találhatott volna ki.

Az elnök ép az apával való szembesítés előtt napolta el a tárgyalást. Némelyek kiáltozták, hogy »Éljen az elnök.«

A háromszáz főnyi ember a teremből óriás zaj közt vonult ki. A vádlottak szitkozódva, gunyos nevetés közt mentek ki óreikkel a fogházba, a téren nagy néptömeg volt, Mórícztot fedezett alatt vitték el.

A széteszlő közönség közt és a városban leirhatlan volt a szenzáció.

*

Nyiregyháza, június 19. Scharf Móríczt az elnök azon kérdésére: vajjon Recski csendbiztos kitanította-e a vallomásra: **nem**-mel felelt. Móríczt atyja Scharf József közbeszól: Le van ez irva nálad fiam? Elnök: Csendet kérek. Scharf József: Én nem hallgathatom, hogy engem az én fiam akarjon megöletni. Elnök (Mórícztához): Igaz e a mit vallottál? Móríczt: Igenis!

Nyiregyháza, jun. 19. Kevéssel 2 óra előtt a tárgyalás a következő fordulatot vette: Scharf Móríczt (Buxbaumhoz): Maga is jelen volt akkor, mikor Solymosi Esztert meggyilkolták. Buxbaum: Hány órakor? Móríczt: 11 és 12 óra közt. Buxbaum: Én voltam ott? Pfuj! (Móríczt arczába köp.) Mutass erre tanút. Móríczt: Mutassa hát elő a leányt. Buxbaum: Szemtelen hazug.... Móríczt: Ha csendesen nem viseli magát, beviszik a dutyiba.

Legujabb.

Nyiregyháza, jun. 20. Ma Scharf Józsefet, Móríczt atyját hallgatták ki. Mórícztot jó fiunak mondja. Tagadja a mesét; a fiut kitanították rá, különben nem hazudna. A tornácban felhánt föld semmisnek bizonyult.

Nyiregyháza, jun. 20. Mikor Mórícztka a vádlotta! szemben is eldarálta bemagolt leckéjét, Barri önfeledten felsóhajtott: Meg vagyunk mentve.